

Благодійне товариство допомоги особам з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень «Джерела»

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОСЛУГИ «ТИМЧАСОВИЙ ДОГЛЯД ОСІБ З
ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПОРУШЕНЬ»**

Проект ««Соціальні послуги – європейський вибір: тимчасовий цілодобовий догляд осіб з інтелектуальною недостатністю»

в рамках проекту «Соціальні послуги спільними зусиллями» за підтримки Європейського Союзу, в партнерстві із Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД), Спілкою Робітничих Самаритян Грузія (ASB-Georgia).

Ця публікація розроблена за підтримки Європейського Союзу. Відповідальність за зміст даної публікації покладається виключно на БТ «Джерела». Зміст цієї публікації, ні за яких обставин не може розглядатися як такий, що відображає позицію Європейського Союзу"

ВСТУП

Ці методичні рекомендації описують організаційно-методичні засади забезпечення нової для України послуги – тимчасового цілодобового догляду осіб віком від 18 років з інтелектуальними порушеннями (далі – ІП) для отримання ними нового досвіду проживання поза звичним сімейним оточенням та тимчасового перепочинку доглядальниць/ доглядальників, тобто - підготовки молодих людей до максимально автономного проживання у громаді з підтримкою.

Ретельна і завчасна підготовка молоді з ІП до підтриманого проживання на рівні громади, формування у молодих людей та батьків готовності до майбутнього автономного (без батьків) підтриманого проживання у громаді, попередження психологічного вигорання доглядальниць /доглядальників, - усе це і чинники попередження інституалізації, і запорука забезпечення рівних прав людей з ІП, зокрема, права на вибір місця проживання та включення до місцевої спільноти.

Наразі в Україні лише починає формуватися позитивна думка батьківської спільноти, фахівців, місцевої влади стосовно необхідності запровадження комплексної послуги з тимчасового догляду осіб з ІП – тимчасового перепочинку для матері-доглядальниці.

Соціальна послуга спрямована на забезпечення двох завдань:

- новий досвід цілодобового проживання поза звичним сімейним оточенням особи з ІП;
- тимчасовий перепочинок доглядальниці (матері) або доглядальника особи з ІП для попередження психологічного вигорання.

Варто взяти до уваги, що під час отримання послуги користувачі перебувають в умовах тимчасового проживання у групі до восьми осіб, причому молоді люди здебільшого попередньо не знайомі між собою, не знають надавачів послуги, тобто, фахівці також не знають їхніх індивідуальних характеристик, особливостей стану та поведінки.

У описаному випадку ініціатором запровадження послуги виступила недержавна організація, зацікавлена у створенні умов для повного забезпечення прав осіб з інвалідністю. Отже, організатор має передусім подбати про ретельне планування послуги.

Методичні рекомендації включають такі аспекти:

- методичні засади та порядок адміністрування послуги «тимчасовий перепочинок»;
- вивчення користувачів послуги фахівцями для уникнення можливих негативних впливів нового оточення на поведінку та взаємини групи користувачів (додаток 1);
- зміст та порядок підготовки молоді з ІП та батьків до отримання послуги: заходи з формування довіри користувачів послуги до працівників, які будуть надавати послугу (додаток 2);

- навчальні заходи для батьків, що сприятимуть усвідомленню матерями /батьками необхідності готувати дорослу дитину до автономного майбутнього та практичні засади такої підготовки, а також необхідності попередження психологічного вигорання (додаток 3);
- підготовка волонтерів, які будуть супроводжувати групу (додаток 4).

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПОРЯДОК АДМІНІСТРУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОСЛУГИ «ТИМЧАСОВИЙ ПЕРЕПОЧИНОК ДОГЛЯДАЛЬНИКА ОСОБИ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ»

Комфортне місце для послуги

Місцем забезпечення послуги варто вибрати окреме приміщення із блоками для проживання, побутового обслуговування, забезпечення харчування (краще з кухнею, де працівники та користувачі можуть спільно готувати і споживати їжу).

Доцільно передбачити проживання в окремих кімнатах для кожного користувача, оскільки вони не знайомі між собою і реакція на нові умови, види діяльності та обставини проживання може виявитися несподіваною; поселення у спальних кімнатах по двоє чи по троє користувачів можливе лише у випадку, коли вони самі заявили про таке бажання або якщо організатор має докази позитивного впливу спільного приміщення до однієї кімнати двох-трьох користувачів.

Оскільки період тимчасового догляду можна використати для оздоровлення – перевагу варто віддати окремій будівлі із земельною ділянкою у сільській або приміській зоні.

Приміщення повинне відповідати санітарним та протипожежним нормам, вимогам доступності, бути обладнаним для задоволення побутових потреб (туалети, ванні кімнати, обладнана кухня і їдальня, приміщення для працівників, побутове приладдя).

Кадрове забезпечення

Незалежно від формату послуги – чи то постійної діяльності у рамках структурного підрозділу юридичної особи, чи одноразового проекту, чи регулярної діяльності юридичної особи, здійснюваної у певний період (наприклад, влітку), якісну послугу можна забезпечити лише за умови скоординованої діяльності мультидисциплінарної команди, яка має досвід роботи з людьми з ІП, розуміє особливості їх стану та поведінки, здатну до чіткої взаємодії.

Команда повинна виробити вичерпне розуміння та дотримання порядку планування, координації у ході надання послуги, взаємного інформування, підведення підсумків та завершення послуги.

Досвід Благодійного товариства «Джерела» свідчить, що для надання якісної послуги необхідно залучити персонал, який буде здійснювати цілодобовий тимчасовий догляд осіб з легким або помірним ступенем ІП, які не мають значних поведінкових розладів (і не потребують індивідуального супроводу), у групі з 6-8 таких осіб упродовж заздалегідь обумовленого строку.

Далі подано перелік таких фахівців, їх склад не вичерпний і може бути поповнений залежно від тематичної спрямованості денної зайнятості, сезону, умов перебування, складу учасників тощо, а саме:

керівник проекту/підрозділу із забезпечення послуги, обов'язки: планування, координація, моніторинг діяльності, звітування та взаємини підрозділу з керівництвом юридичної особи, яка забезпечує послугу, зокрема, вирішення питань фінансового забезпечення; підбір і координування персоналу, забезпечення місця надання послуги, узгодження питань транспортування та супроводу користувачів, загальні питання забезпечення харчування (відбір постачальників або джерел надходження продуктів харчування, забезпечення належного місця для приготування їжі, контроль за її якістю), забезпечення твердого і м'якого інвентарю, його санітарної обробки;

помічник керівника – соціальний працівник, обов'язки: контакти із потенційними і дійсними законними представниками користувачів інформування законних представників потенційних користувачів, підготовка угод з ними, контроль за дотриманням зобов'язань законними представниками (зокрема, контактними даними для непередбачуваних випадків, збір та перевірка медичної документації), вирішення питання страхування користувачів на період отримання послуги, інформування законних представників користувачів у ході отримання послуги на їх запити, а також стосовно організаційних моментів (наприклад, місце збору чи зустрічі після послуги), координування залучення волонтерів: інформування потенційних волонтерів, відбір, навчання, координування організаційних моментів їхньої участі у наданні послуги (графік, забезпечення умов для участі, укладання угод, моніторинг діяльності, реагування на індивідуальні запити);

бухгалтер (може бути не окремий працівник, а часткова зайнятість бухгалтера юридичної особи, який, крім іншого, відповідає за фінансові операції за цим проектом чи у рамках цього підрозділу), **обов'язки:** надання інформації щодо порядку здійснення оплати послуги, використання грошей відповідно до бюджету, проведення фінансових документів проекту, підготовка фінансових звітів, виконання всіх фінансових операцій по проекту, здійснення державної звітності відповідно до нормативно-правового регулювання сфери;

психолог (обов'язково зі спеціалізацією і досвідом роботи із особами з ІП), **обов'язки:** оцінювання психологічного стану потенційних користувачів послуги з точки зору їх готовності до взаємодії у групі, до проживання без звичного сімейного оточення, а також готовності доглядальниці/

доглядальника (матері чи іншої особи) спокійно сприймати розлуку і сприяти отриманню досвіду самотійного проживання у потенційного користувача послуги (обов'язкове консультування матері – 1 година і клієнта 1 година, додаткові консультації – за потребою), консультування членів команди з приводу особливостей взаємодії з користувачем послуги;

спеціальні педагоги (чотири спеціалісти), **обов'язки:** організація денної зайнятості, взаємодії, визначення режиму дня і обов'язків користувачів послуги, нічні чергування на випадок несподіваних реакцій, випадків проблемної поведінки, проблем зі сном у користувачів.

соціальні робітники (чотири особи для групи користувачів, які не потребують індивідуального супроводу), **обов'язки:** забезпечення виконання режимних моментів під керівництвом спеціального педагога, виконання побутового обслуговування і приготування їжі (якщо страви готуються на місці) разом з користувачами;

тренер для батьків, **обов'язки:** проведення серії занять з питань підготовки особи з ІП до автономного проживання, зокрема, попередження вигорання батьків / доглядальників;

тренер для волонтерів, **обов'язки:** проведення занять із потенційними волонтерами з питань обов'язків волонтерів, особливостей поведінки користувачів послуги.

Процедура організації соціальної послуги.

Ініціативу щодо початку забезпечення послуги виявляє керівництво юридичної особи. Соціальна послуга може надаватися у рамках окремого проекту. Після успішного пілотування послуги доцільно організувати окремий підрозділ для її надання.

Далі подано алгоритм діяльності мультидисциплінарної команди із організації та забезпечення соціальної послуги «тимчасовий догляд осіб з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень – тимчасовий перепочинок доглядальника».

Місяць проекту	Адміністрування послуги	Процедура надання послуги	Відповідальний фахівець
Місяць 1	Формальне рішення про надання послуги, розробка внутрішніх документів: наказу, правил, інформаційних повідомлень, розрахунок вартості, форми договору із законним представником		Керівник бухгалтер

	користувача, Формування команди Пошук коштів		
Місяць 3	Засідання команди 1 раз на два тижні для коригування методичних документів, узгодження взаємодії команди, формування груп потенційних користувачів, набору волонтерів	Інформування потенційних користувачів, оприлюднення умов надання послуги	Соціальний працівник, бухгалтер
Місяць 5	Засідання команди після кожного заняття (групові заняття з клієнтами співпадають по часу із семінарами для батьків), Тренінги для волонтерів Планування дат і тематики послуги	Консультування психолога (інд.), Групові заняття корекційного педагога (6 занять) Навчальні семінари для батьків (6 сесій) Підписання договорів	Психолог Корекційний педагог Соціальний працівник Соціальні робітники Тренери
Місяць 7	Надання послуги першій групі, інформування у соціальних мережах про хід надання послуги та її соціальні ефекти	Отримання послуги, постійний зв'язок матері з користувачем, участь волонтерів, Зворотній зв'язок - пропозиції про удосконалення послуги	Корекційний педагог Соціальний працівник Соціальні робітники
Місяць 9	Надання послуги другій групі інформування у соц. мережах	Отримання послуги, постійний зв'язок матері з користувачем, участь волонтерів Зворотній зв'язок - пропозиції про удосконалення послуги	Корекційний педагог Соціальний працівник Соціальні робітники
Місяць 11	Надання послуги третій групі	Отримання послуги, постійний зв'язок матері з користувачем,	Корекційний педагог

	інформування у соц. мережах	участь волонтерів Зворотній зв'язок - пропозиції про удосконалення послуги	Соціальний працівник Соціальні робітники
Місяць 12	Підсумки – рішення про продовження послуги	підсумки	керівник
Місяці 13-18	Фандрейзинг	Заяви про повторне отримання послуги	керівник

Таким чином, методичними рекомендаціями передбачено забезпечення послуги у варіанті тестування – пробного проекту для визначення готовності команди до надання послуги, вивчення потреби потенційних користувачів у послугі, вивчення рівня усвідомлення законними представниками користувачів необхідності заздалегідь готуватися до того етапу в житті дитини, коли повнолітня особа з ІП повинна бути жити поза звичним сімейним оточенням.

Досвід Благодійного товариства «Джерела» продемонстрував значну потребу у послугі тимчасового цілодобового догляду повнолітніх осіб з ІП та тимчасового перепочинку доглядальників.

Питання подальшого регулярного надання послуги залежить від ресурсного забезпечення, забезпечення якого не є предметом цих методичних рекомендацій.

Перелік додатків:

Додаток 1. Методичні рекомендації психолога: підбір персоналу, консультування батьків/опікунів та отримувачів послуги.

Додаток 2. Програма групових занять педагогів (зміст та порядок підготовки молоді з ІП та батьків до отримання послуги: заходи з формування довіри користувачів послуги до працівників, які будуть надавати послугу).

Додаток 3. Програма семінарів для батьків «Планування майбутнього» (що сприятимуть усвідомленню матерями /батьками необхідності готувати дорослу дитину до автономного майбутнього та практичні засади такої підготовки, а також необхідності попередження психологічного вигорання).

Додаток 4. Програма тренінгу з підготовки волонтерів.

Додаток 1. Методичні рекомендації психолога

Підбір колективу

У підборі педагогічного колективу важливим аспектом є присутність педагогів та волонтерів різної статі. Для більш комфортного перебування отримувачів послуг важливу роль відіграють педагоги чоловічої статі (як фігура батька), та педагоги жіночої статі (як фігура матері), це дозволяє створити відчуття дому та полегшити адаптацію клієнтів до нового місця. Також гендерний аспект важливий у обслуговуванні клієнтів (гігієнічні процедури). Таких самих принципів бажано дотримуватись у підборі волонтерів.

Консультації батьків/опікунів та клієнтів/отримувачів

Для подальшої роботи з опікунами та клієнтами, на першому зібранні психолог визначає дати та час проведення мінімум двох зустрічей (1 зустріч з опікуном/ 1 зустріч з клієнтом) тривалістю 45 хвилин, для подальшого визначення питання щодо включення отримувача послуг до групи та вивчення його індивідуальних особливостей.

Важливим етапом є заповнення та обговорення анкети-опитувальника для батьків/опікунів, які отримують послуги. У процесі роботи слід звернути увагу на можливість проживання з кимось в кімнаті чи поселення окремо, рівень самообслуговування (пересування, гігієнічні процедури).

Анкета-опитувальник може містити наступні питання:

- кількісний склад сім'ї;
- прояви агресії у сім'ї;
- застосування медикаментів;
- наявність специфічних рис особистості/поведінки;
- умови проживання (для подальшого визначення поселення клієнта);
- чи відвідає/відвідував клієнт заклади реабілітації;
- чи перебував клієнт на відпочинку без батьків.

За бажанням опитувальних може бути розширений і доповнений, виходячи з індивідуальних особливостей отримувачів послуг.

Для опитування клієнтів/отримувачів послуг бажано застосовувати проєктивні методики (проєктивні методики застосовуються для вивчення більшості категорій клієнтів) та бесіди. Створення окремого опитувальника для клієнта отримувача послуг не є обов'язковим у зв'язку з різним рівнем розвитку клієнтів та іншими індивідуальними особливостями (порушення мовлення та ін.)

Окрім індивідуальних занять, бажаним є моніторинг психологом групової взаємодії на групових заняттях.

Після проведення індивідуальних занять, моніторингу групової взаємодії та отримання результатів проведених та опрацьованих методик, психолог разом з соціальним педагогом розглядають можливість перебування клієнта у групі (стан здоров'я, рівень агресії, можливість

соціальної взаємодії, рівень самообслуговування та інше).

Важливим завданням є формування індивідуальної карти клієнта з переліком його індивідуальних особливостей, розкладом прийому медикаментів, інформацією щодо алергій тощо, та подальше ознайомлення з нею працівників та волонтерів, які будуть супроводжувати клієнта.

Загальні висновки

З отриманого досвіду роботи можна зробити наступні висновки:

- доцільно розглянути можливість збільшення обсягу залучення психолога, включення у програму підготовки до послуги групових психологічних занять;
- рівень некритичності ставлення батьків до своїх повнолітніх дітей часто стає на заваді у повідомленні батькам об'єктивної інформації, що може бути проблемою в подальшій роботі педагогів і всієї команди;
- бажано проводити групові та індивідуальні заняття з психологом протягом всього періоду отримання послуги;
- доцільно посилити складову підготовки волонтерів до участі у наданні послуги – проводити з ними окремі заняття психолога.

Додаток 2. Програма групових занять соціальних педагогів

Заняття №1

Тема: «Я та моя сім'я»

Мета: Познайтися з групою, познайомити учасників між собою. Визначити мету майбутніх зустрічей, познайомитись з місцем відпочинку. Створити умови для спілкування всіх учасників заняття. Виховувати шанобливе ставлення один до одного.

Обладнання та матеріали: столи, стільці, проектор, ноутбук, аркуші паперу А4, різнокольорові олівці, фломастери, шнури для плетення макраме; фольга, спокійна музика.

Кількість учасників: 8 осіб із ІП, соціальний педагог, асистент, 2 волонтери.

Тривалість заняття: 120 хв.

Хід заняття

1. Рухлива гра на знайомство. 15 хв.

Умови гри: учасники стають в коло; перший - ведучий голосно каже своє ім'я та показує рух; наступний спочатку голосно називає ім'я попереднього та показує його рух, а потім своє; всі наступні учасники спочатку демонструють рухи попередніх потім свої; в кінці гри всі разом повторюємо всі рухи та імена.

Педагог: «Шановні учасники тема нашого заняття називається «Я та моя сім'я». Чи знаєте ви чому ми тут зібралися? Ми з вами плануємо разом поїхати на відпочинок у мальовниче місто Богуслав. Але щоб добре відпочити нам треба один з одним познайомитись, спланувати відпочинок, скласти меню та інше. Саме цим ми і будемо займатися на наших заняттях»

2. Перегляд відео. 25 хв.

Педагог: «Чи цікаво вам дізнатися як відпочивають у Богуславі? Зараз ми переглянемо відео про одну групу, яка відпочивала у цьому місті»
Учасники дивляться потім обговорюють відео

3. Завдання: «Намалюй себе та свою родину» 25 хв.

Педагог: «Тепер ви знаєте як кого звать. Але наше знайомство продовжується. Зараз будемо малювати себе та свою сім'ю, можна намалювати з ким ти живеш, а також домашніх тварин, улюблені речі, іграшки, інше.»

Послідовність дій:

- Учасники малюють на аркуші паперу А4 себе та свою сім'ю;
- Розповідають всім про свою сім'ю;

(Якщо клієнт відмовляється малювати, то може написати; навіть чистий аркуш паперу приймає участь у цій грі)

- Всі перевертають листочки на іншу сторону, всі учасники закривають очі. Ведучий перемішує малюнки, пропонує кожному у сліпу вибрати малюнок;
- Всі відкривають очі та вгадують чий це малюнок, розповідають про нього. Автор може підказувати.

4. Перерва – руханка, чаювання 10 хв.

5. Практична діяльність 25 хв.

Педагог: «На кожному занятті в нас буде практичний майстер-клас. Сьогодні будемо робити подарунок для одного з членів своєї сім'ї» Плетення макраме – квадратним вузлом браслетів.

6. Підведення підсумків.

Гра «Подарунок для нового знайомого» 20 хв.

Умови гри: ведучий пропонує зробити подарунок з фольги для одного з учасників групи (можна для декількох). В кінці кожний дарує подарунок.

Кожний розповідає свої враження про заняття.

Педагог: «Дякую вам за увагу. На наступному занятті продовжимо наше знайомство. Тема наступного заняття: «Друзі».

Заняття №2

Тема: «Друзі»

Мета: Продовжити знайомство з групою та майбутнім місцем відпочинку. Визначити мету майбутніх зустрічей. Сприяти глибшому знайомству та розвитку дружніх стосунків між всіма учасниками групи. Створити нове коло друзів. Виховувати повагу один до одного.

Обладнання та матеріали: столи, стільці, проектор, ноутбук, ватман, фарби гуаш та акварель, різні олівці, фігурки з солоного тіста, серветки, пензлики, клей, вода, шнурочки, маленький м'ячик, спокійна музика.

Кількість учасників: 8 осіб із ІП, соціальний педагог, асистент, 2 волонтери.

Тривалість заняття: 120 хв.

Хід заняття

1. Гра на знайомство «Мій улюблений колір?» 15 хв.

Умови гри: учасники сідають за один стіл; ведучий дає одному з учасників маленький м'ячик; учасник в якого м'яч повинен спитати у всіх: «як мене звать?»; учасники гуртом викрикують ім'я, якщо не правильно, після підказки повторюють; учасник каже «так правильно мене звать.....»; Далі м'яч переходить до наступного учасника, всі обов'язково беруть участь у грі.

2. Усне завдання: «Пригадай тему першому тренінгу» 10 хв.

Педагог: «Шановні учасники тема нашого заняття «Друзі». Але спочатку давайте пригадаємо чим ми займались на минулому занятті.» Учасники встають у коло; кидають один одному м'яч; в кого м'яч той і розповідає.

3. Перегляд відео. 20 хв.

Педагог: «Сьогодні розкажемо один одному про своїх друзів, та спробуємо знайти нових знайомих. Зараз переглянемо відео про справжніх друзів». Учасники дивляться потім обговорюють відео.

4. Завдання: «Намалюй своїх друзів» 20 хв.

Актуальні запитання: Як звати твого найкращого друга?; Де і як познайомились?; Скільки років товаришуєте?.

Послідовність дій:

- Всі малюють своїх друзів (друзі можуть бути родичами.) (Якщо клієнт відмовляється малювати, то може написати; навіть чистий аркуш паперу приймає участь у цій грі)
- Кожний учасник розповідає про своїх друзів
- Всі перевертають листочки на іншу сторону, всі учасники закривають очі. Ведучий перемішує малюнки, пропонує кожному у сліпу вибрати малюнок;
- Всі відкривають очі та вгадують чий це малюнок, розповідають про нього; автор може підказувати.

5. Перерва – руханка, чаювання 10 хв.

6. Усне завдання: «Правила справжньої дружби» 15 хв.

Учасники тренінгу називають правила дружби, ведучий записує їх на дошці.

7. Практична діяльність - Декупаж на солоному тісті. 20 хв.

Педагог: «А зараз практичний майстер-клас. Сьогодні будемо робити подарунок для свого друга.» Педагог роздає учасникам різні тверді фігурки з солоного тіста, серветки з малюнками та клей та пензлики. Всі вибирають фігурки, вирізають малюнок та приклеюють його на фігурку. Потім підбирають шнурок.

8. Усне підведення підсумків 10 хв.

Кожний розповідає для кого він робив подарунок та свої враження про заняття.

Педагог: «Дякую вам за увагу. На наступному занятті продовжимо наше знайомство. Тема заняття: «Мій улюблений відпочинок».

Заняття №3

Тема: «Мій улюблений відпочинок»

Мета: Ознайомитися з історією міста Богуслав. Визначити мету майбутніх зустрічей, познайомитись з місцем відпочинку. Створити умови для відпрацювання успішної взаємодії учасників групи між собою, а також з педагогом. Виховувати повагу один до одного.

Обладнання та матеріали: столи, стільці, проектор, ноутбук, аркуші паперу А3, пензлики, різнокольоровий картон, клей, вода, миски з манкою, спокійна музика, газети або журнали.

Кількість учасників: 8 осіб із ІП, соціальний педагог, асистент, 2 волонтери.

Тривалість заняття: 120 хв.

Хід заняття

1. Усне завдання: «Пригадай тему другого заняття» 15 хв.

Педагог: «Дорогі друзі, тема нашого заняття «Мій улюблений відпочинок». Але спочатку давайте пригадаємо чим ми займались на минулому занятті».

Практична робота з манкою на тему «Будинок для відпочинку» 30 хв.

Обговорення: Всі сідають та відповідають по черзі на такі питання:

Як ти любиш відпочивати?; Де і як відпочиваєш?; З ким відпочиваєш?;

Практична частина:

Педагог: «Зараз будемо створювати місце відпочинку. Нам для роботи потрібно підготувати пензлики, клей, різнокольоровий папір та миски з манкою. Спочатку на великому аркуші паперу потренуємось малювати манкою.»

Ведучий пропонує набрати у жменю манку та зробити такі вправи:

Намалюй коло; два кола двома руками; очі, квадрат; коло у квадраті; вікна; дерево; кущі; сонечко; людина; тварина. (після кожної вправи манку треба висипати у миску.)

Педагог: «Намалюємо – місце відпочинку. Це може бути палатка, будинок, дерево інше. Пензлики мокаємо у клей ПВА та наносимо контури на кольоровий картон, потім посипаємо манкою.»

Всі учасники показують малюнок та розповідають.

2. Перерва – руханка «Зроби з газети пілотку» , чаювання 15 хв.

3. Легенда про заснування міста Богуслав. 10 хв.

4. Перегляд відео. 20 хв.

Педагог: «Зараз подивимось відео про Богуслав – відео - екскурсія містом.»

Обговорення відео.

5. Усне підведення підсумків 20 хв.

Всі розповідають про свої враження. Актуальне запитання: «Ти їдеш з нами в Богуслав?»

Педагог: «Тема наступного заняття: «Моя улюблена страва». Будемо разом готувати салат»

Обов'язково треба визначити з учасниками, який салат будемо готувати, які потрібні продукти та розподілити між учасниками продукти, які вони принесуть. Попередити батьків та опікунів.

Заняття №4

Тема: «Моя улюблена страва»

Мета: Визначити індивідуальні кулінарні уподобання майбутніх учасників заїзду. Розкрити вміння та навички приготування їжі. Скласти меню. Визначити мету майбутніх зустрічей. Згадати правила етикету.

Обладнання та матеріали: столи, стільці, ножі – десертні (з тупим кінцем), тертушка, виделка, ложка, миска велика - салатниця, дощечки, тарілки та серветки, журнали з магазинів, іграшкові гроші, ножиці, клей олівець, аркуші паперу А3, м'ячик, спокійна музика, меню з картинками на тиждень, продукти для салата.

Кількість учасників: 8 осіб із ІП, соціальний педагог, асистент, 2 волонтери.

Тривалість заняття: 120 хв.

Хід заняття

1. Усне завдання: «Пригадай тему попереднього заняття» 15 хв.

Педагог: «Дорогі друзі, тема нашого заняття «Моя улюблена страва». Але спочатку давайте пригадаємо чим ми займались на минулому занятті.»
Учасники відповідають за бажанням на такі питання:

1. «Де знаходиться місто Богуслав?»
2. «Яка назва річки, що тече у Богуславі?»
3. «В якому місяці ми поїдемо на відпочинок?»
4. «З ким ми будемо відпочивати?».

2. Гра «Їстівне та не їстівне», «Люблю не люблю» 10 хв.

Умови гри: Всі встають у коло. Перший учасник бере в руки м'яч та називає предмет або їжу та кидає іншому, той каже їстівне чи не їстівне. Коли майже всі учасники відповіли, граємо так само у гру «Люблю або не люблю» (про продукти).

3. Практична робота. Колаж на тему «Моя улюблена страва» 35 хв.

Практична частина:

Учасники об'єднуються у три команди, обов'язково за кожною групою закріплюється волонтер, або педагог.

Педагог: «Зараз будемо робити колаж. Роздивляємось журнали, вибираємо продукти, придумуємо страву. Потім вирізаємо потрібні нам продукти, створюємо колажі на такі теми: сніданок, обід, вечеря. Також треба написати рецепт та підрахувати гроші за цінами.»

Поділ на три команди – рухлива вправа «Атоми та молекули».

Кожна група робить свій колаж, пише рецепт та рахує гроші. В кінці звітують.

4. Обговорюємо меню . 15 хв.

Педагог роздає всім учасникам групи меню з картинками на тиждень. Треба обговорити меню та зазначити уподобання кожного, у разі потреби змінити.

5. Готуємо салат. 20 хв.

Працюємо всі разом. Нарізаємо овочі та фрукти в одну миску, але якщо хтось не любить, деякі продукти, то готуємо індивідуальний салат в окрему миску.

Прибираємо та накриваємо на стіл. Під час прибирання вчимося сортувати сміття (харчові та нехарчові відходи).

6. Їмо всі разом. 15 хв

Педагог: «Давайте згадаємо правила поведінки за столом.» учасники називають правила. « Молодці. Всім смачного»

До столу треба запросити батьків та опікунів.

7. Усне підведення підсумків 10 хв.

Актуальне запитання: «Чи хочеш ти поїхати з нами в Богуслав»

Педагог: «Дякую вам за увагу. На наступному занятті продовжимо наше знайомство. Тема наступного заняття: «Розклад та правила поведінки у Богуславі».

Заняття №5

Тема: «Розклад дня та правила поведінки у Будинку транзитного перебування у місті Богуслав»

Мета: Визначити індивідуальні особливості кожного клієнта, відносно розкладу дня. Розкрити вміння правильно та самостійно розподіляти свій час. Вивчити правила поведінки у Будинку транзитного перебування. Скласти розклад дня. Визначити мету майбутніх зустрічей. Виховувати вміння поважати індивідуальні особливості кожного.

Обладнання та матеріали: столи, стільці, 8 годинників зі стрілками, рівна палиця – 1метр, фломастери, фарби гуаш, акварель, круглі металеві кришки аркуші паперу А3, м'ячик, спокійна музика та динамічна для руханки.

Кількість учасників: 8 осіб із ІП, соціальний педагог, асистент, 2 волонтери.

Тривалість заняття: 120 хв

Хід заняття

1. Усне завдання: «Пригадай тему першому тренінгу» 10 хв.

Ведучий: «Шановні учасники наша тема нашого заняття «Розклад дня». Але спочатку давайте пригадаємо чим ми займались на минулому занятті.» Учасники відповідають за бажанням.

2. Гра на згуртованість – «Підніmemo палицю разом» 5 хв.

3. Перегляд відео. 20 хв.

Педагог: «Зараз переглянемо відео про відпочинок однієї групи у Богуславі та її розклад дня» Учасники дивляться потім обговорюють відео

4. Гра мій індивідуальний режим дня 20 хв.

Педагог задає питання, а учасники за допомогою годинника відповідають (пересувають стрілки): «о котрій встаєш, снідаєш, обідаєш інше?»

5. Складаємо «Розклад дня». 15хв.

Всі розглядають план-сітку – розклад відпочинку у Будинку транзитного перебування у м. Богуслав. Всі учасники можуть пропонувати свої варіанти різних заходів. Ведучий враховує загальні побажання та складає нову план-сітку після заняття.

6. Перерва – руханка «Елементи ранкової руханки» 5 хв.

7. Вивчаємо правила поведінки у Будинку транзитного перебування 20 хв.

Учасники вивчають правила. додаток 2

8. Творча гра - «Тиха година». Арт терапевтичний метод - акватипія 25 хв

Інструкція виконання: круглу металеву кришку наносимо фарби гуаш плямами, робимо відбитки-плями на аркуші паперу А3. Плями можна розмазувати. Далі всі закривають очі. Педагог під заспокійливу музику розповідає про тиху годину (спокійна розповідь). Потім всі відкривають очі, та шукають та обводять фломастерами образи, які бачать на своєму малюнку. Розповідають. Також можна домалювати картину пензликом.

9. Бесіда на тему правила поведінки в Будинку транзитного перебування у місті Богуслав. 10 хв

Всі розглядають правила на додатку 1.

Гра на закріплення: 1. учасники стають в коло і кидають м'яч один одному називаючи те що робити не можна. 2. Називають що можна робити.

10. Усне підведення підсумків 10 хв.

Педагог: «Дякую вам за увагу. На наступному занятті продовжимо наше знайомство. Тема заняття: «Збираємо речі на відпочинок».

Заняття №6

Тема: «Складаємо речі на відпочинок»

Мета: Навчити правильно складати речі у сумку, або валізу, рюкзак. Розкрити вміння та навички самообслуговування. З'ясувати мету поїздки у Будинок транзитного перебування.

Обладнання та матеріали: журнали, клей, листи паперу А4, тканини, голки, нитки, ножиці, ґудзики, музика для руханки.

Кількість учасників: 8 осіб із ІП, соціальний педагог, асистент, 2 волонтери.

Хід заняття

1. Усне завдання: «Пригадай тему попереднього заняття» 15 хв.

Педагог: «Дорогі друзі, тема нашого заняття «Складаємо речі на відпочинок». Але спочатку давайте пригадаємо чим ми займались на минулому занятті.» Учасники відповідають за бажанням

2. Розповідь ведучого – 15 хв.

«Мета поїздки у будинок транзитного перебування у місті Богуслав»

Актуальне запитання: «Чи відпочивали ви колись самі, без супроводу батьків, родичів.»

3. Практична частина. «складаємо речі у Богуслав» 35 хв.

Зроби колаж «Що я візьму у Богуслав?»

Це завдання клієнт виконує разом з волонтером, або педагогом. В кінці всі звітують.

4. Теоретична частина –вивчаємо список речей. Додаток 2А.(списки речей можуть бути різні – залежить від пори року) **15 хв.**

5. Перерва та руханка. 15 хв.

Практична діяльність - шиєм мішечок та прикрашаємо його ґудзиками. **20 хв.**

6. Усне підведення підсумків 15 хв.

Актуальне запитання: «Ти поїдеш з нами в Богуслав?»

Педагог обов'язково розповідає клієнтам місце зустрічі та час відправлення, роздає інформативні листи.

Педагог: «Дякую вам за увагу. До зустрічі на відпочинку.»

Додаток 2А

Список речей, необхідних для тижневого перебування на відпочинку у літній період.

*Відпочинок у будинку транзитного перебування
Благодійного товариства допомоги особам з інвалідністю внаслідок
інтелектуальних порушень «Джерела»; Київська обл., м. Богуслав, вул.
Першого Травня, 10*

Одяг

- ❖ Має бути зручним та бажано натуральний
- ❖ Футболки/сорочки - 2шт.
- ❖ Теплий светр – 1шт.
- ❖ Брюки/спортивні брюки/джинси/спідниця – 1 шт. + пара для зміни
- ❖ Куртка з капюшоном – 1 шт
- ❖ Нижня білизна – 4 шт. Шкарпетки – 4пари.

Взуття

- ❖ Тапочки резинові (для душу) – 1 пара
- ❖ Туфли, спортивне взуття.

Засоби особистої гігієни

- ❖ Зубна щітка і зубна паста
- ❖ Мило у мильниці
- ❖ Дезодорант
- ❖ Гребінець для волосся
- ❖ Пральний порошок – 200гр.
- ❖ Туалетний папір

Інше

- ❖ Лікарські засоби з інструкцією до вживання (якщо потрібні)
- ❖ Парасолька, ліхтарик.
- ❖ Кишенькові гроші – за бажанням
- ❖ Карімат на пікнік
- ❖ Сумка, або маленький рюкзак для прогулянок.

Важливо!

Список речей, будь ласка, напишіть і вкладіть до сумки з речами, щоб педагоги могли проконтролювати, що Ваша дитина забрала всі свої речі після відпочинку.

Телефони педагогів; Дата та час від'їзду; місце зустрічі.

Пам'ятка для батьків та опікунів

**Список речей,
необхідних для тижневого перебування на відпочинку в осінній період.**

*Відпочинок у будинку транзитного перебування
Благодійного товариства*

*допомоги особам з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень;
Київська обл., м. Богуслав, вул. Першого Травня, 10*

Одяг

Має бути зручним:

- ❖ Футболки – 3- шт.
- ❖ Сорочка або блузка з довгим рукавом – 1 шт.
- ❖ Шапка – 1 шт.
- ❖ Теплий светр - 2 шт.
- ❖ Спортивні штани – 1 шт.
- ❖ Теплі штани – 1шт.
- ❖ Труси – 4-5 шт.
- ❖ Шкарпетки – 3-4 пари
- ❖ Теплий верхній одяг – 1шт.
- ❖ Шарф – 1шт.

Взуття

- ❖ Тепле взуття – 1 пара (на випадок якщо промокне)
- ❖ Резинові чоботи – 1 пара
- ❖ Тапочки резинові (для душу) – 1 пара

Засоби особистої гігієни

- ❖ Зубна щітка + зубна паста + пластиковий стакан
- ❖ Мило у мильниці
- ❖ Шампунь
- ❖ Дезодорант
- ❖ Гребінець для волосся
- ❖ Засоби для гоління (для чоловіків)
- ❖ Гігієнічна засоби (для жінок)
- ❖ Туалетний папір – 1 рулон
- ❖ Пральний порошок (близько 200гр.)

Важливо!

Список речей, будь ласка, напишіть і вкладіть до сумки з речами, щоб педагоги могли проконтролювати, що Ваша дитина/підопічний забрала всі свої речі після відпочинку.

**Список речей,
необхідних для тижневого перебування на відпочинку у зимовий період**

*Відпочинок у будинку транзитного перебування
Благодійного товариства
допомоги особам з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень
«Джерела»
Київська обл., м. Богуслав, вул. Першого Травня, 10*

Одяг

- ❖ Має бути зручним та бажано натуральний
- ❖ Футболки/сорочки - 3шт.
- ❖ Теплий светр – 3шт.
- ❖ Брюки/спортивні брюки/джинси/спідниця з утеплювачем– 1 шт. + пара для зміни
- ❖ Теплий зимовий верхній одяг – 1 шт
- ❖ Нижня білизна – 4 шт. Шкарпетки – 4пари. Теплі шкарпетки – 2 пари

Взуття

- ❖ Тапочки резинові (для душу) – 1 пара
- ❖ Тепле зимове взуття – 1 пара

Засоби особистої гігієни

- ❖ Зубна щітка і зубна паста
- ❖ Мило у мильниці
- ❖ Дезодорант
- ❖ Гребінець для волосся
- ❖ Пральний порошок – 200гр.
- ❖ Туалетний папір – 1 рулон

Інше

- ❖ Лікарські засоби з інструкцією до вживання (якщо потрібні)
- ❖ Парасолька, ліхтарик.
- ❖ Кишенькові гроші – за бажанням
- ❖ Сумка, або маленький рюкзак для прогулянок.

Важливо!

Список речей, будь ласка, напишіть і вкладіть до сумки з речами, щоб педагоги могли проконтролювати, що Ваша дитина забрала всі свої речі після відпочинку.

Телефони педагогів; Дата та час від'їзду; місце зустрічі.

Додаток 2 Б

Правила поведінки

в Будинку транзитного перебування БТ «Джерела»

1. Треба постійно підтримувати чистоту у будинку!
Поїв – помий посуд та помий стіл, підлогу. Прибирай свою кімнату.
Витирай пил.

Підмети

2. Сортуй сміття.

Їж тільки на кухні

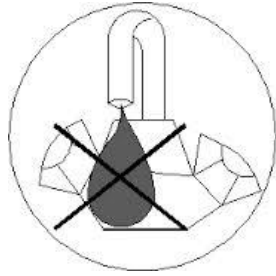
Якщо хочеш вийти з будинку, треба запитати педагога!

Якщо щось болить скажи про це педагогу!

3. Мий ягоди, овочі та фрукти перед вживанням!

4. Бережи воду!

5. Перед вживанням їжі обов'язково мий руки

6. Допомагай готувати їсти.

7. В будинку треба ходити у чистих тапочках.

8. Перед тим, як зайти у чужу кімнату, треба обов'язково постукати та дочекатися відповіді.

Правила поведінки на прогулянці

1. Ходити тільки разом

2. Купатися в річці тільки разом з педагогом

3. Літом завжди бери з собою на вулицю пляшку води і головний убір

4. Поважай місто Богуслав. Сміття треба викидати у смітник.

5. Вивчай історію міста. Відвідай музеї, історичні пам'ятки.

Додаток 3

Семінари для батьків «Планування майбутнього»

Мета: спонукати батьків до попереднього планування майбутнього самостійного життя дорослої дитини з інтелектуальними порушеннями та надати їм відповідну інформацію

Завдання:

1. наснажити батьків на усебічну підготовку особи з ІП до майбутнього самостійного життя та до адвокатування реабілітаційних і соціальних послуг для дорослих дітей з інтелектуальними порушеннями, сприяти усвідомленню батьками необхідності відстоювати права дітей з огляду на неналежний рівень соціальних послуг на рівні громади і кризи в державі;
2. згуртувати групу активних самоадвокатів з числа батьків;
3. спонукати усвідомленню батьками необхідності протидіяти вигоранню і замовляти соціальну послугу «тимчасовий перепочинок доглядальника»;
4. наснажити на активні дії щодо планування майбутнього дитини та протидії власному вигоранню.

Тематика (розподіл за заняттями – 6 занять по 2 години):

1. Раціоналізація процесу підготовки родини до організації майбутнього життя дорослого члена з інтелектуальними порушеннями: виявлення навчальних потреб (1)
2. Концепція нормалізації Бенгта Нір'є (2).
3. Якість життя особи з ІП (за Шелоком), вплив батьків на чинники якості життя (2).
4. Теорія потреб А.Маслоу, сексуальні потреби як складова фізіологічних потреб (2).
5. Ролі батьків особи з ІП, батьки дорослих осіб з ІП (3), взаємини у родині, індивідуальне коло підтримки (3).
6. Поняття «законний представник» особи з ІП (4).
7. Опіка як механізм захисту прав повнолітніх осіб з ІП, обмеження прав недієздатних осіб, альтернативні форми захисту інтересів (помічник, представник за дорученням, договір довічного утримання) (4).
8. Концепція соціального забезпечення Бісмарка (5).
9. Планування майбутнього самостійного життя особи з ІП: аспекти планування, довірена особа для контролю за життям особи з ІП у майбутньому (5).
10. Права особи з ІП за Конвенцією про права осіб з інвалідністю ООН, застосування Конвенції як інструменту правозахисту (6).
11. Самоадвокатування (захист власних прав) на індивідуальному та груповому рівні: мотивація до правозахисту, потреби у правозахисті, взаємодія батьків при адвокатуванні, самоадвокати з ІП (6).

12. Особливості вигорання батьків осіб з ІП, тимчасовий перепочинок доглядальника - протидія вигоранню (6).

ПРОГРАМА

Заняття 1

Тема: навчальні потреби родини особи з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень (далі – ІП)

16.00 – 16.10 Вступ: мета та завдання проекту, завдання та формат тренінгу для батьків

16.10 – 17.00 Знайомство - представлення учасників: ім'я, склад сім'ї, коротка розповідь про дитину, досвід планування майбутнього (до 10 хв. для одного учасника)

17.00 – 17.15 Кава - пауза

17.15 – 17.25 Вивчення очікувань учасників

17.25 - 17.55 Презентація Благодійного товариства «Джерела», історії створення міні-гуртожитку для молоді з ІП

17.55 – 18.00 Підсумки: враження кожного учасника про заняття

Заняття 2

Тема: теоретичні засади забезпечення автономного проживання з підтримкою осіб з ІП та їх прикладне застосування

16.00 – 16.10 Вступ: огляд минулого заняття, тема поточного заняття та коментарі

16.10 – 16.30 Презентація матеріалів заняття:

1. Концепція нормалізації Бенгта Нір'є (2).

2. Теорія потреб А.Маслоу, сексуальні потреби як складова фізіологічних потреб (2).

16.30 – 17.00 Групова дискусія: чи дотримуються родини учасників принципів нормалізації,

17.00 – 17.15 Кава - пауза

17.15 – 17.40 Міні-лекція: «Якість життя особи з ІП (за Шелоком), вплив батьків на чинники якості життя».

17.40 – 17.55 Брейн-шторм: на які чинники якості життя може впливати родина

17.55 – 18.00 Підсумки: яку інформацію учасники готові застосувати на практиці

Заняття 3

Тема: особливості батьківства дорослих осіб з ІП

- 16.10– 16.10 Вступ: огляд минулого заняття, тема поточного заняття та коментарі
- 16.10 – 16.30 Презентація матеріалів заняття: ролі батьків особи з ІП, батьки дорослих осіб з ІП (3), взаємини у родині, індивідуальне коло підтримки (3).
- 16.30 – 17.00 Групова дискусія: достатньо добре батьківство
- 17.00 – 17.15 Кава - пауза
- 17.15 – 17.40 Міні-лекція: концепція соціального забезпечення Бісмарка
- 17.40 – 17.55 Дискусія: лобювання чи приватна домовленість – переваги та мінуси
- 17.55 – 18.00 Підсумки: яку інформацію учасники готові застосувати на практиці

Заняття 4

Тема: представництво інтересів

- 16.00 – 16.10 Вступ: огляд минулого заняття, тема поточного заняття та коментарі
- 16.10 – 16.30 Презентація матеріалів заняття:
- Поняття «законний представник» особи з ІП.
 - Опіка як механізм захисту прав повнолітніх осіб з ІП, обмеження прав недієздатних осіб.
- 16.30 – 17.00 Групова дискусія: переваги і обмеження системи опіки.
- 17.00 – 17.15 Кава - пауза
- 17.15 – 17.40 Міні-лекція: альтернативні форми захисту інтересів: помічник, представник за дорученням, договір довічного утримання.
- 17.40 – 17.55 Рольова гра: сімейна рада – чи встановлювати недієздатність члена родини з
- ІП, кому бути опікунами
- 17.55 – 18.00 Підсумки: яку інформацію учасники готові застосувати на практиці

Заняття 5

Тема: планування майбутнього

- 16.00 – 16.10 Вступ: огляд минулого заняття, тема поточного заняття та коментарі
- 16.10 – 16.30 Презентація матеріалів заняття:
1. Концепція соціального забезпечення Бісмарка.
 2. Планування майбутнього самостійного життя особи з ІП: аспекти планування, довірена особа для контролю за життям особи з ІП у майбутньому.
- 16.30 – 17.00 Групова дискусія: третій сектор як четвертий вектор соціального забезпечення, значення
- 17.00 – 17.15 Кава - пауза
- 17.15 – 17.40 Міні-лекція: альтернативні форми забезпечення економічних аспектів

- улаштування майбутнього осіб з ІП.
- 17.40 – 17.55 Брейн-штурм: SWAT аналіз плану однієї сім'ї щодо майбутнього особи з ІП
- 17.55 – 18.00 Підсумки: яку інформацію учасники готові застосувати на практиці

Заняття 6.

Тема: адвокація

16.00 – 16.10 Вступ: огляд минулого заняття, тема поточного заняття та коментарі

16.10 – 16.30 Презентація матеріалів заняття:

1. Права особи з ІП за Конвенцією про права осіб з інвалідністю ООН, застосування Конвенції як інструменту правозахисту (6).
2. Самоадвокатування (захист власних прав) на індивідуальному та груповому рівні: мотивація до правозахисту, потреби у правозахисті, взаємодія батьків при адвокатуванні, самоадвокати з ІП (6).
3. Особливості вигорання батьків осіб з ІП, тимчасовий перепочинок доглядальника - протидія вигоранню (6).

16.30 – 17.00 Групова дискусія: обмін досвідом щодо попередження вигорання

17.00 – 17.15 Кава - пауза

17.15 – 17.40 Бесіда з питань прикладних аспектів організації тимчасового догляду групи осіб з ІП

17.40 – 18.00 Підсумки курсу: аналіз реалізації очікувань від циклу семінарів, оцінка семінарів

АНКЕТА

представника повнолітньої особи з ІП – учасника тренінгової програми для батьків і законних представників в рамках проекту БТ «Джерела» «Соціальні послуги – європейський вибір: тимчасовий цілодобовий догляд осіб з інтелектуальною недостатністю»

Шановні батьки та законні представники! Щиро вдячні за Вашу допомогу у розробці методики залучення нових користувачів до соціальної послуги «тимчасовий цілодобовий догляд повнолітньої особи з інтелектуальними порушеннями». Після першої серії занять з планування родинною майбутнього для молодшої особи і інтелектуальними порушеннями допоможіть нам удосконалити ці заняття для інших батьків, майбутніх користувачів послуги. Просимо уважно читати запитання і відповідати щиро: анкета анонімна.

1. Оцініть, будь ласка, **за 5-бальною шкалою**, такі характеристики навчання
 - **Необхідність** отримання Вами знань за кожною із тем;
 - **Доступність** викладу;
 - **Практичність та можливість застосувати** інформацію за кожною темою;
 - **Вашу готовність рекомендувати** іншим батькам пройти навчання за цією темою.

		Необхід- ність	Доступ- ність	Практич- ність	Готовність рекомендувати
1.	Концепція нормалізації Бенгта Нір'є,				
2.	Концепція соціального забезпечення Бісмарка				
3.	Якість життя особи з ІП (за Шелоком), вплив батьків на чинники якості життя.				
4.	Теорія потреб А.Маслоу, фізіологічні потреби, зокрема, сексуальні.				
5	Ролі батьків особи з ІП, батьки дорослих.				
6	Поняття «законний представник» особи з ІП.				
7	Опіка як механізм захисту прав повнолітніх осіб з ІП, обмеження прав недієздатних осіб.				
8	Планування майбутнього особи з ІП: аспекти, довірена особа для контролю за				

	життям особи з ІП у майбутньому.				
9.	Важливі люди в житті особи з ІП, зменшення впливу матері.				
10.	Права особи з ІП за Конвенцією про права осіб з інвалідністю ООН, Конвенція - інструмент правозахисту.				
11.	Самоадвокатування (індивідуальний та груповий захист прав): мотивація, потре-би, взаємодія батьків, самоадвокати з ІП.				
12.	Особливості вигорання батьків осіб з ІП, тимчасовий перепочинок доглядальника - протидія вигоранню.				

2.Просимо надати рекомендації щодо підготовки повторного курсу для наступної групи батьків: які теми доцільно виключити

які теми доцільно додати або деталізувати

3.Які зміни в організації занять Ви б рекомендували (час, місце, форми викладу, інше)

Додаток 4

ПРОГРАМА ТРЕНІНГУ З ПІДГОТОВКИ ВОЛОНТЕРІВ

13.00-13.10	Інформування учасників про мету, завдання тренінгу
13.10-13.30	Знайомство учасників
13.30-13.45	Інформація про БТ «Джерела»
13.45-14.30	Інформація про інтелектуальну недостатність
14.30-15.00	Стигма і дискримінація до людей з інтелектуальною недостатністю
15.00-15.30	Кава-пауза
15.30-16.30	Толерантне ставлення до людей з інтелектуальною недостатністю
16.30-17.30	Інформація про будинок у м. Богуслав та обов'язки волонтерів
17.30-18.00	Обговорення тренінгу